

REGU § 95 Framställan om medfinansiering bevattning Hallfreda

Ärendenummer: RS 2025/1643

Regionalt utvecklingsutskotts förslag till regionstyrelsen

- Regionstyrelsen beslutar att bevilja SLU Hallfreda Egendom finansiering om 500 000 kronor ur 2025 års rambudget för regionstyrelseförvaltningen.

Sammanfattning

SLU Hallfreda planerar att uppföra en bevattningsdamm med tillhörande infrastruktur för att säkra lantbruksproduktionen på cirka 140 hektar åkermark. Investeringen är en del av klimatanpassningen av lantbruket och bidrar till både ökad livsmedelsförsörjning och långsiktig ekonomisk stabilitet.

Basutförandet, till en kostnad om cirka 13,5 miljoner kronor, finansieras av SLU och omfattar anläggning av bevattningsdamm, ledningsnät och grundläggande teknisk utrustning. Utöver detta bedöms behovet av forskningsanpassningar – som bland annat möjliggör styrning av uttag och bevattning – till cirka 3,5 miljoner kronor, för vilka finansiering ännu inte är säkerställd.

Investeringen bedöms vara en strategisk satsning för Gotland som forsknings- och innovationsmiljö och är väl förenlig med Region Gotlands utvecklingsstrategi *Vårt Gotland 2040*. Regionstyrelsen föreslås därför medfinansiera satsningen med 500 000 kronor ur regionstyrelseförvaltningens rambudget för 2025.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att investeringen har tydliga kopplingar till flera relevanta mål och styrdokument. I relation till Region Gotlands regionala utvecklingsstrategi *Vårt Gotland 2040* bedöms satsningen bidra till följande övergripande mål: *"Gotland är en nytänkande tillväxtregion med utvecklingskraft"* och *"Gotland är en förebild i energi- och klimatomställningen"*.

I relation till effektmålen för 2040 bedöms satsningen särskilt bidra till:

- **God beredskap och god förmåga att hantera samhällsstörningar.** Genom att säkerställa lantbrukets vattenbehov och skapa förutsättningar för ny forskning på området stärks Gotlands livsmedelsberedskap. Investeringen ökar resiliensen i livsmedelsproduktionen och minskar sårbarheten i ett klimat som präglas av återkommande torka.

- **Säkrad tillgång till vatten av god kvalitet och kvantitet.** Genom att lagra vatten i dammanläggningen kan lantbruket nyttja resurser mer hållbart.

Utöver detta bedöms satsningen även bidra till prioriteringarna i den regionala utvecklingsstrategin, där följande är mest relevanta:

- **Gå före i klimat- och energiomställningen.** Investeringen stärker Gotlands förmåga att anpassa jordbruket till ett förändrat klimat och minskar sårbarheten vid extrema väderhändelser. Den kan dessutom fungera som en modell för andra regioner i Sverige och internationellt.
- **Säkra miljö och vatten.** Genom att skapa möjlighet att lagra ytvatten bidrar projektet till att minska risken för överuttag och stärker därmed den långsiktiga hållbarheten i vattenförsörjningen.
- **Stimulera innovation och förnyelse.** Forskningsanpassningarna vid anläggningen stärker Gotlands roll som en test- och innovationsmiljö för klimatanpassat lantbruk. Det skapar utrymme för utveckling av ny teknik, nya arbetssätt och internationella forskningssamarbeten.

I relation till *genomförandeprogrammet för Klimat, miljö och energi* bedöms satsningen ligga väl i linje med insatsområdet ”Effektivare vattenhantering. Praktiskt utvecklingsarbete, både när det gäller tillgång/lagring och användning av vatten inom industri, livsmedelsbransch, besöksnäring m.fl. branscher.”

Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv

1. Rättslig grund/rättsligt perspektiv

Bedömningen är att investeringen betraktas som allmänt näringslivsfrämjande och ligger inom ramen för kommunallagens ändamålsparagrafer i kap 2.

2. Ekonomiskt perspektiv

Bedömningen är att investeringen bidrar till en långsiktigt stabil ekonomi för Hallfreda egendom genom att säkra jämna skördar och därmed minska riskerna för ekonomiska bortfall vid torka. På regional nivå stärker detta livsmedelsproduktionen och förutsättningarna för fortsatt forskning och innovation på Gotland. Risk finns i form av osäker finansiering av forskningsanpassningarna och behov av ytterligare extern medfinansiering.

3. Barnperspektiv

Bedömningen är att investeringen kan indirekt gynna barn och unga genom att bidra till långsiktig livsmedelsförsörjning och klimatanpassning. Investeringen kan även ha betydelse för utbildning och forskning på längre sikt, vilket i

förlängningen stärker kunskapsmiljöer som barn och ungdomar kan ta del av.
Direkta konsekvenser för barn och unga vardag bedöms dock vara begränsade.

4. Jämställdhetsperspektiv

Bedömningen är att projektet i sig inte har någon direkt påverkan på jämställdhet. Indirekt kan forskningsanpassningarna skapa nya möjligheter inom utbildning, praktik och forskning där jämställd representation kan främjas. Här bär SLU ansvar för att lägga särskild vikt vid att säkerställa lika tillgång till forsknings- och utvecklingsmiljöerna oavsett kön.

5. Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv

Bedömningen är att investeringen har stor positiv betydelse för landsbygdsutvecklingen på Gotland. En robust, innovativ och konkurrenskraftig livsmedelsproduktion är central för sysselsättning, försörjning och attraktivitet i den gotländska landsbygden. Projektet bidrar även till att Gotland stärker sin roll som testbädd för klimatanpassning inom jordbruket, vilket kan ha positiva mereffekter i relation till andra framtida satsningar.

6. Klimat och miljöperspektiv

Bedömningen är att projektet ger positiva effekter genom att stärka motståndskraften mot torka och bidra till ett mer klimatanpassat lantbruk. Effektiv bevattning kan minska behovet av akuta åtgärder vid extremväder. Projektet stärker även Region Gotlands möjligheter att leva upp till nationella mål för klimatanpassning och livsmedelsstrategi.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av William Cöster, projektutvecklare, regionstyrelseförvaltningen.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Framställan om medfinansiering bevattning Hallfreda, Sveriges lantbruksuniversitet Hallfreda Egendom, daterad 2025-07-16, inkom 2025-08-14.

Komplettering till Framställan SLU Hallfreda bevattningsdamm, Sveriges lantbruksuniversitet Hallfreda Egendom, daterad 2025-09-12, inkom 2025-09-12

Reviderad komplettering till framställan SLU Hallfreda bevattningsdam, daterad 2025-09-25, inkom 2025-09-25.

Kartbild 1 SLU Hallfreda, Sveriges lantbruksuniversitet Hallfreda Egendom, inkom 2025-09-12

Kartbild 2 SLU Hallfreda, Sveriges lantbruksuniversitet Hallfreda Egendom, inkom 2025-09-12

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-10-07

Skickas till

Sveriges lantbruksuniversitet Hallfreda Egendom